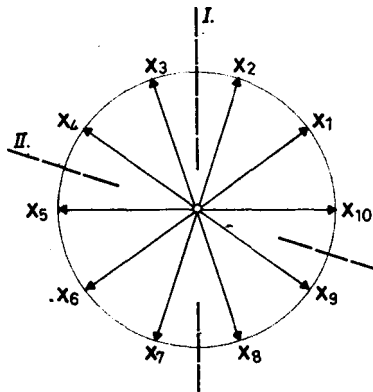

Ilyen n -szög létezésének szükséges és elégséges feltétele, hogy az $1, 2, 3, \dots, n$ hosszúságú, megfelelő irányú vektorok összege a nullvektor legyen. Megfelelő irányon azt értjük, hogy bármely két egymás utáni oldalvektor iránykülönbsége a forgási irányt is beleértve $360^\circ/n$, ti. amennyi az egyenlő szögű konvex n -szög külső szöge. Jelöljük $i = 1, 2, \dots, n$ -re az i -edik oldal hosszát a_i -vel, az oldallal egyező irányú egységvektort $\mathbf{x}_i$ -vel. Az $\mathbf{x}_i$ vektorokat közös kezdőpontból felmérve azok végpontjai szabályos n -szöget határoznak meg.

Feladatunk tehát az $1, 2, \dots, n$ számoknak olyan $a_1, \dots, a_n$ permutációját meghatározni, amire az

$$(1) \quad a_1 \mathbf{x}_1 + a_2 \mathbf{x}_2 + \dots + a_n \mathbf{x}_n$$

vektorösszeg éppen a nullvektor. Ha sikerül ilyen permutációt találnunk, akkor az $a_1 \mathbf{x}_1, a_2 \mathbf{x}_2$ stb. vektorokat egymás után fölmérve, egy záródó konvex n -szöget kapunk, amelynek szögei egyenlők, oldalai pedig valamilyen sorrendben $1, 2, 3, \dots, n$ hosszúságúak. Ha pedig nincs ilyen permutáció, akkor a megfelelő sokszög sem létezik.

1. ábra

Térjünk most rá az $n = 10$ esetre. A közös kezdőpontból induló $\mathbf{x}_1, \dots, \mathbf{x}_{10}$ vektorokat az 1. ábra mutatja. Az (1) vektorösszeg pontosan akkor $\mathbf{0}$, ha két, nem párhuzamos egyenesre eső vetülete is 0 . Az egyik egyenes legyen az $\mathbf{x}_{10}$ (és $\mathbf{x}_5$) vektorokra merőleges egyenes. Az $a_i \mathbf{x}_i$ ilyen irányú komponense $a_i \sin(i \cdot 36^\circ)$. A $\sin i \cdot 36^\circ$ tényező abszolút értéke – azon fölül, hogy $i = 5$ és $i = 10$ esetén 0 – kétféle értéket vehet föl az összegezés során. Ennek alapján a tagokat két zárójelbe gyűjtjük:

$$(1) \quad (a_1 + a_4 - a_6 - a_9) \sin 36^\circ + (a_2 + a_3 - a_7 - a_8) \sin 72^\circ = 0.$$

Feladatunkban a zárójelek értéke egész szám, másrészt

$$\frac{\sin 72^\circ}{\sin 36^\circ} = 2 \cos 36^\circ = \frac{\sqrt{5} + 1}{2}$$

irracionális szám. Emiatt az egyenlőség csak úgy teljesülhet, ha a zárójelek értéke külön-külön 0 . Ezt mindjárt így írjuk:

$$(2) \quad a_1 - a_6 = a_9 - a_4$$

$$(3) \quad a_3 - a_8 = a_7 - a_2,$$

továbbá (2) és (3) teljesülése esetén az (1) összegvektor $\mathbf{x}_{10}$ -re merőleges vetülete 0 .

Megismételve az eljárást az $\mathbf{x}_2$ és $\mathbf{x}_7$ vektorokra merőleges egyenesre is, adódik, hogy (1)-nek erre eső vetülete akkor és csak akkor, 0 , ha

$$(4) \quad a_3 - a_8 = a_1 - a_6$$

valamint

$$(5) \quad a_5 - a_{10} = a_9 - a_4$$

egyaránt fennáll.

Észrevesszük, hogy (2) két oldalának közös értékét d -vel jelölve (2)–(5) éppen azt mondja ki, hogy a keresett tízszög szemközti, párhuzamos oldalpárjai hosszának különbsége – alkalmas irányban véve – egyenlő. És úgy lesznek előjelre nézve is egyenlők, ha pl. mindig a páratlan indexű oldalból vonjuk ki a szemben fekvő, tehát páros indexű oldal hosszát. S mivel ilyen esetben (2)–(5) automatikusan teljesül is, a tízszög záródni fog.

Már ennyi elég ahhoz, hogy példát adhassunk a kívánt tízsögre. $d = -5$ esetén az (a_i, a_{i+5}) szemben fekvő oldalpár számára $i = 1, 2, 3, 4, 5$ mellett vehető a következő oldalhossz-párok tetszőleges permutációja:

$$\begin{array}{rcccccc} a_i & 1 & 7 & 3 & 9 & 5 \\ \hline a_{i+5} & 6 & 2 & 8 & 4 & 10 \end{array}$$

Másik példa az oldalhosszak párba állítására $d = -1$:

$$\begin{array}{rcccccc} a_i & 1 & 4 & 5 & 8 & 9 \\ \hline a_{i+5} & 2 & 3 & 6 & 7 & 10 \end{array}$$

Befejezésül belátjuk, hogy $|d|$ az előírt oldalhosszak mellett csak 1 vagy 5 lehet. Jelöljük a páratlan indexű oldalak összegét U -val, a párosakét P -vel, ekkor a fentiek szerint $U - P = 5d$, másrészt $U + P = 55$, amiből

$$\frac{U}{5} = \frac{11 + d}{2}, \quad \frac{P}{5} = \frac{11 - d}{2}.$$

Eszerint d nem lehet páros.

Nyilván nem lehet $d \geq 9$. De még a $d = 7$ különbséget is csak három oldalhossz párból lehet előállítani:

$$7 = 10 - 3 = 9 - 2 = 8 - 1.$$

Ha pedig $d = 3$ -at követelünk meg, az 5 (és 6) számtól föl- és lefelé 1-1 szám van 3 egységnyi távolságban: a 2 és a 8, és egyik sem alkothat 3 értékű különbséget máshogy, mint az 5-össel.